

Protejarea persoanelor intersex în Europa

Un set de instrumente pentru decidenți politici și legiuitori

Dan Christian Ghattas

LISTĂ DE VERIFICARE

**Finanțat de
Uniunea Europeană**

English original version was published by:

This publication has been produced with the financial support of the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020. The contents of this publication are the sole responsibility of ILGA-Europe and can in no way be taken to reflect the views of the European Commission.

LISTĂ DE VERIFICARE - INDEX

1. PROTEJAREA INTEGRITĂȚII CORPORALE A PERSOANELOR INTERSEX	4
2. PROTEJAREA PERSOANELOR INTERSEX ÎMPOTRIVA DISCRIMINĂRII ÎN TOATE DOMENIILE	5
3. SĂNĂTATE	5
4. EDUCAȚIE	6
5. INFRAȚIUNI ȘI DISCURSURI INSTIGATOARE LA URĂ	7
6. ÎNREGISTRAREA MARKERULUI DE GEN LA NAȘTERE	8
7. RECUNOAȘTEREA LEGALĂ A GENULUI	8
8. ACCESUL LA JUSTIȚIE ȘI DESPĂGUBIRE	8
9. COLECTAREA DATELOR: ABORDAREA LACUNELOR DE CERCETARE	9
10. FINANȚARE - CREAREA SUSTENABILITĂȚII	9

1. Protejarea INTEGRITĂȚII CORPORALE a Persoanelor Intersex

Pentru a asigura dreptul persoanelor intersex la sănătate, autodeterminare și integritate corporală, statele ar trebui să creeze legi care să prevadă în mod explicit

- interzicerea oricăror intervenții ireversibile, non-urgente chirurgicale sau de altă natură, cu excepția cazului în care persoana intersex și-a dat consimțământul personal, liber și pe deplin informat;
- stabilirea sancțiunilor legale adecvate pentru profesioniștii din domeniul medical care efectuează intervenții ireversibile, non-urgente și/sau alte intervenții care pot fi amânate, dar nu sunt;
- înființarea unui grup de lucru independent, compus în egală măsură din experți în domeniul drepturilor omului, experți intersex de la egal la egal, profesioniști în domeniul psihosocial și experți medicali, pentru a examina și revizui protocoalele de tratament;
- stabilirea dreptului la consiliere specializată și sensibilă¹ cu persoane instruite pentru a lucra cu persoanele intersex;
- extinderea perioadei de păstrare a dosarelor medicale la cel puțin 40 de ani;
- extinderea termenelor de prescripție pentru intervențiile chirurgicale și/sau alte intervenții la cel puțin 20 de ani și suspendarea acestora până la vârsta minimă de 21 de ani a persoanei în cauză;
- autorizarea intervențiilor chirurgicale și/sau alte intervenții reversibile și ireversibile asupra unui minor matur, în cazul în care acesta își dă consimțământul personal și pe deplin informat;
  - stabilirea prezenței unei terțe părți independente care să ia parte la proces, pentru a garanta principiile consimțământului;
- stabilirea obligațiilor legale ale cadrelor medicale de a:
  - informa persoana în mod cuprinzător despre tratament, inclusiv despre alte opțiuni medicale posibile și detalii despre riscuri, și posibile consecințe, și efecte pe termen lung, pe baza unor informații medicale actualizate;
  - furniza un proces-verbal detaliat al consultației pacientului și părintelui (părinților) sau tutorelui (tutorilor) legal(i) al(e) acestuia;
- terminarea acoperirii mutilării genitale intersex de către sistemul de sănătate public și privat;
- asigurarea că reglementările și practicile din sectoarele public și privat nu ocolesc legislația și dispozițiile naționale de protecție și de combatere a discriminării.

---

¹ Din textul legii malteze din 2015, "specializat-sensibil" se referă simultan la o expertiză explicită cuplată cu sensibilitate prin programe educaționale adaptate.

2. Protejarea Persoanelor Intersex împotriva Discriminării în Toate DOMENIILE

- includerea "caracteristicilor de sex" ca motiv de protecție în toate dispozițiile și legislația antidiscriminare existente și viitoare, precum și în legislația și dispozițiile privind infracțiunile și discursurile motivate de ură. Motivul "caracteristici de sex" ar trebui:
  - să fie inclus în mod explicit în toate dispozițiile și legislația privind egalitatea de tratament și anti-discriminare;
  - să asigure o protecție explicită în domeniul ocupării forței de muncă, al accesului la bunuri și servicii, inclusiv la locuințe, și al violenței motivate de prejudecăți;
  - să asigure o protecție explicită împotriva discriminării în domeniul protecției sociale, inclusiv al securității sociale și al asistenței medicale, al avantajelor sociale și al apartenenței și implicării în organizațiile de angajați și angajatori;
  - să asigure că termenele de prescripție iau în considerare perioada de care are nevoie o victimă a discriminării pentru a se recupera în urma discriminării;
- instituirea măsurilor cuprinzătoare de sensibilizare a publicului larg;
- instituirea formărilor obligatorii, bazate pe drepturile omului, în domeniul intersex și al întrebărilor legate de intersex pentru profesioniștii care lucrează în următoarele domenii:
  - sănătate, inclusiv medici, moașe, psihologi și alți profesioniști care lucrează în sectorul sănătății (de exemplu, personalul de la recepție);
  - sănătate mintală, pentru profesioniști în domeniul sănătății mintale și al consilierii;
  - educație;
  - agenții de aplicare a legii;
  - îngrijirea persoanelor în etate;
  - profesori, asistenți sociali, psihologi școlari și personal școlar;
  - sindicate și comitete de întreprindere;
  - inspecții sanitari și medici corporativi.

3. SĂNĂTATE

Stabilirea:

- dreptului de a obține un tratament care să se bazeze pe nevoile fizice ale individului și care să nu fie limitat de marcajul de sex/gen din documentele sale oficiale;
- dreptului la acoperirea pe tot parcursul vieții a oricărui medicament necesar ca urmare a intervențiilor chirurgicale și/sau a altor intervenții asupra caracteristicilor de sex ale unei persoane, de către sistemele naționale de rambursare a asigurărilor de sănătate;
- dreptului de a avea acces la acoperire pentru orice tratament care nu este limitat de marcajul de sex/gen din documentele unei persoane;
- dreptului la consiliere și sprijin pentru toate persoanele în cauză și familiile acestora;

- dreptului supraviețuitorilor mutilării genitale intersex (IGM) de a avea acces la tratament reparator;
- dreptului de acces la dosarele medicale.

Adoptarea măsurilor pentru:

- asigurarea sprijinului psihosocial și de la egal la egal pentru persoanele intersex și familiile acestora;
- instituirea serviciilor de consiliere profesionale de la egal la egal pentru persoanele intersex (de exemplu, sprijin oferit de consilieri de la egal la egal calificați);
- includerea persoanelor și întrebărilor intersex în toate programele de studii medicale și în cele din domeniul sănătății;
- includerea informațiilor pozitive și încurajatoare cu privire la existența persoanelor intersex în materialele informative destinate viitorilor părinți.

4. EDUCAȚIE

Printre principalele măsuri suplimentare de protecție a elevilor/studentilor intersex se includ:

- stabilirea unor sisteme de sprijin pentru elevii/studentii vulnerabili, incluzând în mod specific elevii/studentii intersex și nevoile acestora;
- instituirea unei colectări de date dezagregate privind hărțuirea și intimidarea în mediul școlar;
- stabilirea instrumentelor de monitorizare și evaluare, și de indicatori pentru incluziunea în școli;
- includerea persoanelor intersex și a existenței a mai mult de două sexe biologice într-un mod pozitiv și responsabilizant în programele școlare, manualele și materialele educaționale;
- stabilirea unor politici școlare care:
  - să protejeze în mod explicit elevii/studentii intersex sau elevii/studentii cu o variație a caracteristicilor de sex;
  - să includă informații de bază despre elevii/studentii intersex;
  - să respecte în mod explicit dreptul tuturor elevilor/studentilor de a discuta și de a-și exprima în mod deschis identitatea și expresia de gen, precum și caracteristicile lor de sex;
  - să includă în mod explicit limbajul derogatoriu în sfera de aplicare a bullying-ului;
  - să includă comportamentul care are loc în școală, pe proprietatea școlii, la funcțiile și activitățile sponsorizate de școală, precum și utilizarea tehnologiei electronice și a comunicării electronice care are loc în școală, pe proprietatea școlii, la funcțiile și

activitățile sponsorizate de școală, pe computerele, rețelele, forumurile și listele de corespondență ale școlii;

- să stabilească mecanisme de sprijin psihologic și social ușor accesibil pentru elevii/studentii intersex;
- să stabilească în mod explicit dreptul elevului/studentului intersex de a primi, la cerere, aranjamente specifice în legătură cu facilitățile specifice genului, cum ar fi toalete și vestiare;
- să încurajeze școlile să desemneze spațiile destinate utilizării de către o singură persoană și să le facă accesibile pentru toți elevii/studentii, indiferent de sexul sau genul acestora, și să includă astfel de spații cu un singur utilizator în noile construcții sau renovări;
- să permită tuturor elevilor/studentilor să participe la orele de educație fizică și la activitățile sportive, inclusiv la sporturile de competiție, într-o manieră conformă cu identitatea lor de gen;
- să încurajeze școlile să evalueze toate facilitățile, activitățile, regulile, politicile și practicile bazate pe gen, pentru a se asigura că acestea îndeplinesc cerințele de tratament egal;
- să oblige în mod explicit personalul școlii să folosească numele și pronumele pe baza cererii elevului/studentului, indiferent dacă acestea au fost modificate în documentele oficiale;
- să confirme sau să stabilească obligația școlii de a modifica dosarele oficiale ale unui elev/student pentru a reflecta o schimbare de nume legal sau de gen la primirea documentelor care atestă că o astfel de schimbare a fost autorizată.

5. INFRAȚIUNI ȘI DISCURSURI INSTIGATOARE LA URĂ

Pentru a combate toate formele de exprimare care sunt susceptibile de a produce, răspândi sau promova ura și discriminarea persoanelor intersex, este importantă:

- includerea “caracteristicilor de sex” ca motiv protejat în legislația și dispozițiile existente privind discursul și infracțiunile motivate de ură;
- interzicerea discursului intersexfobic în mass-media, inclusiv pe Internet;
- includerea persoanelor intersex drept grup vulnerabil în dispozițiile și măsurile privind drepturile, sprijinul și protecția victimelor infracțiunilor;
- monitorizarea discursului instigator la ură și infracțiunile motivate de ură intersexfobe;
- crearea și evaluarea măsurilor de protecție pentru a preveni discursul instigator la ură și infracțiunile motivate de ură intersexfobe;
- evaluarea măsurilor existente privind includerea persoanelor intersex.

6. ÎNREGISTRAREA MARKERULUI DE GEN LA NAȘTERE

În condițiile în care markerii de gen sunt înregistrați la naștere, statele ar trebui să asigure că diversitatea existentă a sexelor și genurilor este reflectată în opțiunile disponibile pentru înregistrarea sexului/genului copilului. Statele ar trebui:

- din punct de vedere statutar și înainte de nașterea copilului, să ofere părinților informații cu privire la opțiunile legale de înregistrare a copilului lor;
- să pună la dispoziție trei sau mai mulți markeri de gen (masculin, feminin, non-binar sau echivalent) la înregistrarea unui copil, fără nicio declarație sau diagnostic medical;
- să permită nume neutre din punct de vedere al genului (fără a stipula un nume asociat unui gen suplimentar);
- să permită nume de familie neutru din punct de vedere al genului;
- să permită amânarea înregistrării genului pe certificatul de naștere până când copilul este suficient de matur pentru a participa la procesul de luare a deciziilor;
- să permită ca certificatele de naștere să nu conțină un marker de gen;
- să permită părinților și îngrijitorilor legali să aleagă M, F, X pentru pașaportul unui copil, atunci când copilul a fost înregistrat ca fiind non-binar (sau echivalent), nespecificat sau fără un marker de gen (fiind lăsat spațiu alb sau înregistrat ca "nespecificat").

7. RECUNOAȘTEREA LEGALĂ A GENULUI

Vă rugăm să consultați setul de instrumente și lista de verificare cuprinzătoare din "Recunoașterea legală a genului în Europa", publicate de Transgender Europe în 2016. ²

8. ACCESUL LA JUSTIȚIE ȘI DESPĂGUBIRE

Declarația de la Malta din 2013, care conține revendicările comune ale comunității intersex internațională, solicită statelor:

- să recunoască faptul că medicalizarea și stigmatizarea persoanelor intersex au ca rezultat traume semnificative și probleme de sănătate mintală;
- să ofere o recunoaștere adecvată a suferințelor și nedreptăților cauzate persoanelor intersex în trecut;
- să ofere despăgubiri adecvate, reparații, acces la justiție și dreptul la adevăr.

---

² <https://tgeu.org/wp-content/uploads/2017/02/Toolkit16LR.pdf>

9. COLECTAREA DATELOR: abordarea lacunelor de cercetare

Există anumiți parametri care, atunci când sunt luați în considerare, s-au dovedit a spori utilitatea rezultatelor cercetărilor privind persoanele intersex și a ajuta la dezvoltarea unor abordări de cercetare specifice:

- Cercetarea privind persoanele intersex trebuie să se refere la experiențe, nu la identitate.
- Persoanele intersex nu ar trebui să fie cercetate doar ca un subgrup al LGBTI, ci ca o parte independentă a populației; segregarea datelor este esențială..
- Colaborarea cu organizațiile conduse de persoane intersex și cu grupurile de sprijin de la egal la egal conduse de persoane intersex.
- Consultarea cu activiștii și organizațiile intersex atunci când sunt create chestionare și atunci când sunt analizate și contextualizate datele.

10. FINANȚARE - crearea sustenabilității

Statele ar trebui:

- să finanțeze activități conduse de persoanele intersex;
- să asigure o finanțare flexibilă și stabilă pentru organizațiile și grupurile intersex;
- să asigure o finanțare suficientă pentru personalul plătit;
- să investească în activități anti-traumă și care previn epuizarea emoțională;
- să investească în consolidarea organizațională a organizațiilor și grupurilor intersex;
- să sprijine activiștii intersex pentru a consolida comunitatea și activitățile la nivel național;
- să educe instituțiile finanțatoare și angajații cu privire la întrebările intersex;
- să reducă barierele pentru grupurile intersex în găsirea și solicitarea finanțării;
- să investească în proiecte conduse de persoanele intersex care oferă traininguri pentru cadrele medicale și alți profesioniști;
- să investească în grupurile de sprijin de la egal la egal, preferabil cele care activează dintr-o perspectivă de depatologizare și a drepturilor omului.